

Kadernota 2013-2016

“De stad vooruit helpen”

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Wat is onze opgave?.....	5
2.1	Uitvoering strategische visie 2020.....	5
2.1.1	Voortgang van de uitvoering.....	5
2.1.2	Volgende stappen.....	7
2.2	Ontwikkeling Rijk	8
2.3	Organisatieontwikkeling.....	8
3.	Budgettair kader	10
3.1	Inleiding	10
3.2	Actualisatie begrotingsresultaat	10
3.2.1	Saldo meerjarenbegroting na begrotingsbehandeling 2012.....	10
3.2.2	Geactualiseerde meerjarenbegroting 2013-2016	10
3.2.3	Actualisatie vanuit ontwikkelingen (I).....	11
3.2.4	Actualisatie taakstellingen (II)	11
3.2.5	Actualisatie bezuinigingen (III).....	12
3.2.6	Ruimtevrerende maatregelen (IV).....	14
3.2.7	Oplossingsrichtingen sluitende begroting 2013-2016.....	16
3.2	Beoordeling reserves en voorzieningen	23
3.3	Weerstandsvermogen	24
3.3.1	Ontwikkeling weerstandsvermogen	24
4.	Technische uitgangspunten voor de begroting 2013	25
4.1	Inleiding	25
4.2	Uitgangspunten begroting 2013	25

1 Inleiding

Aanleiding

Voor u ligt de Kadernota 2013-2016. Op grond van onze financiële beheersverordening biedt het college de raad (art. 3a: “kaders begroting”) een nota aan over de kaders voor het volgende begrotingsjaar en de drie opvolgende jaren. De raad stelt de kaders op 13 juni 2012 vast. Deze kadernota zoekt, net als vorig jaar, balans tussen de ambities en de bezuinigingsopgaven.

Doel

In de Kadernota 2013-2016 (hierna: kadernota) maken wij meerjarige afwegingen voor beleid: welke intensiveringen wil de raad de komende jaren stimuleren en welke taken wil de raad juist afbouwen? Met het vaststellen van de kadernota geeft de raad het college de opdracht binnen de gestelde kaders de begroting 2013 en de meerjarenraming 2014-2016 op te stellen. Het college is met het vaststellen van de kadernota echter nog niet gemachtigd tot het uitvoeren van het daarin uitgestippelde beleid. De resultaten van de beleidsafwegingen worden eerst verder uitgewerkt in de komende jaarbegroting. Na de vaststelling van de begroting 2013 is het college bevoegd om beleid uit te voeren en om uitgaven te doen. De vaststelling van de begroting vindt in november 2012 plaats.

Samenvatting

De opgave waar we in de stad voor staan wordt steeds concreter ingevuld. Voorbeelden daarvan zijn de uitvoering en het vervolg van de 1^e fase Stadshart, het werken aan zelfredzaamheid en sociale activering en de verzelfstandiging en ontwikkelingen van de haven. Daarnaast is essentieel dat Den Helder een volwaardig en aantrekkelijk cultureel voorzieningenniveau behoudt. Wij werken hierbij intensief samen met belanghebbenden. Ook vanuit de invulling van onze rol als centrumgemeente wordt intensiever samengewerkt.

De organisatie moet meebewegen met de ontwikkelingen. Vanuit de centrale visie “wij maken het mogelijk voor Den Helder” is en wordt de organisatie hierop voorbereid.

Een gezonde financiële basis is een belangrijke randvoorwaarde om onze ambities waar te gaan maken. Wij anticiperen in deze kadernota daarom op de verwachte extra bezuinigingen die landelijk nodig zijn. Daarnaast zijn extra inspanningen nodig om de taakstellingen op het sociaal domein en het maatschappelijk ondernemen op Willemsoord volledig op te lossen.

De kadernota bevat daarom een pakket aan oplossingsrichtingen die leiden tot een sluitende begroting. Met de kennis van nu vinden wij de oplossingsrichtingen in deze kadernota een verantwoord pakket van maatregelen.

Hierbij moet in aanmerking worden genomen dat de uitkomsten van de omvang en het tempo van de bezuinigingen van het Rijk hoogst onzeker zijn. Wij kiezen ervoor nu voorzichtig en conservatief te opereren. In het komende halfjaar zal meer duidelijk worden. Bij de begrotingsbehandeling in het najaar zal inzichtelijk worden wat er op onze gemeente afkomt. Als het meevalt, ontstaat ruimte voor prioriteiten, als het tegengvalt, zullen wij met aanvullende bezuinigingsvoorstellen komen.

Wij behouden met deze insteek een solide en duurzame begroting.

Proces en behandelwijze

Na vaststelling van de kadernota in het college van B&W volgt de bestuurlijke besluitvormingsprocedure zoals vastgesteld in het raadspresidium.

Datum	Onderwerp
01 mei 2012	Beschikbaar stellen kadernota 2013-2016 aan raadsleden
07 mei 2012	Technische raadsbrede toelichting (informatiefase)
14 mei 2012	Uiterste datum indiening schriftelijke raadsvragen (informatiefase)
23 mei 2012	Beantwoording schriftelijke raadsvragen (informatiefase)
30 mei 2012	Raadsbrede commissievergadering (meningsvormende fase)
06 juni 2012	Raadsvergadering: eerste termijn / algemene beschouwingen (besluitvormend)
13 juni 2012	Raadsvergadering: tweede termijn en vaststelling (besluitvormend)

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de opgave voor Den Helder in beeld gebracht, wat is de voortgang van de uitvoering van de strategische visie, welke rijksontwikkelingen zijn er en welke visie op de organisatie hebben wij daarbij? In hoofdstuk 3 wordt het begrotingsresultaat geactualiseerd, wat zijn de financiële gevolgen als we niet ingrijpen en welke oplossingsrichtingen zijn er om een sluitend huishoudboekje

te houden. In hoofdstuk 3 wordt ook ingegaan op het verloop van de reserve strategische visie en de ontwikkeling van het weerstandsvermogen. De kadernota sluit af met de technische uitgangspunten voor de begroting 2013. Op basis hiervan wordt de begroting 2013 uitgewerkt.

Beslispunten:

- Kiezen voor extra bezuinigingsmaatregelen waarmee geanticipeerd wordt op de rijksbezuinigingen.
- Het incidentele tekort in 2013 dekken uit de stelpost materieel sluitende begroting.
- Akkoord gaan met ruimtevragerende maatregelen (paragraaf 3.2.6):
 - € 50.000 voor de bijdrage aan Energy Valley
 - € 25.000 voor het lidmaatschap Maritiem Campus Netherlands
 - € 80.000 voor het onderhoud van walbeschoeiingen (vanaf 2015)
 - € 100.000 voor toezicht en handhaving ivm Drank- en Horecawet
- Akkoord gaan met de volgende oplossingsrichtingen (paragraaf 3.2.7):
 - € 2.843.000 op financiën algemeen
 - € 100.000 op veiligheid en vooruitgang
 - € 1.620.000 op werkgelegenheid en economie
 - € 505.000 op stedelijke vernieuwing / beheer openbare ruimte
 - € 400.000 op zorgzame samenleving
- Akkoord gaan met de technische begrotingsuitgangspunten (hoofdstuk 4)
- Bevestigen van de kaders voor begrotingsdiscipline:
 - * Geen voorstellen zonder dekking (oud voor nieuw)
 - * Compensatie / alternatief binnen programma als een bezuiniging niet gehaald wordt
 - * Geen overschrijdingen op budgetten
 - * Taken uitvoeren binnen specifieke (rijks)uitkeringen

2 Wat is onze opgave?

2.1 Uitvoering strategische visie 2020

Inleiding

De Strategische visie 2020 is voor de Kadernota 2013-2015 het belangrijkste kader dat richting geeft aan de koers die we varen. Inmiddels hebben we de aanbevelingen vanuit het rapport van de commissie Deetman/Mans 'Krimp of niet' gekoppeld aan de strategische visie 2020 waarin expliciet benadrukt wordt door de commissie dat nu het moment is in te zetten op werkgelegenheid en economie. Het is dan ook nu het moment om de havenontwikkelingen door te zetten in combinatie met de uitvoering van het Uitwerkingsplan Stadshart en de ontwikkeling van Willemsoord. Daarnaast is het zaak dat we de regionale samenwerking in de kop van Noord-Holland intensiveren.

Bovenliggende strategie

Doorgaan op de huidige weg is geen optie omdat dan een verdergaande afname van de bevolkingsomvang met alle gevolgen van dien is te verwachten. Den Helder kiest als absoluut speerpunt van beleid het realiseren van de economische potenties van de haven en in samenhang daarmee het verbeteren van het woon- en leefklimaat van de stad c.q. het vestigingsklimaat. Het basisniveau van beheer en onderhoud (schoon, heel en veilig) is daarbij op peil.

De economische potentie van stad en regio wordt ook versterkt door de al aanwezige en een verder te ontwikkelen kennisconcentratie en innovatiekracht rondom de maritieme cluster.

Omdat de problematiek ook de rest van de regio Kop van Noord-Holland raakt wordt ingezet op regionale samenwerking.

De gemeente heeft hierbij een stimulerende en faciliterende rol. Zowel richting bewoners als bedrijfsleven en instellingen. Daarbij kan de gemeente niet alles oplossen; bewoners, bedrijven en instellingen hebben zelf ook een verantwoordelijkheid. Bij de uitvoering is de ondernemingszin, kennis en investeringskracht van het bedrijfsleven en kennisinstututen / onderwijsinstellingen essentieel. Alle activiteiten en werkzaamheden van de gemeente dienen een aantoonbare bijdrage te leveren aan de strategische agenda.

2.1.1 Voortgang van de uitvoering

De komende jaren staan in het teken van de verschillende doelstellingen die we in de Strategische visie 2020 hebben verwoord. Het realiseren van de Strategische visie 2020 is een langdurig proces. Dat proces toetsen we periodiek en stellen we zonnodig bij. We moeten zorgen voor balans en synergie op verschillende beleidsterreinen. Om hierin de juiste focus aan te brengen zijn de strategische opgaven verdeeld naar twee onderscheiden pijlers die aansluiten op het advies van de commissie Deetman/Mans:

1. Economische pijler (gericht op bedrijven en bedoeld om werkgelegenheid te creëren)
2. Vestigingsklimaat pijler (gericht op het creëren van een aantrekkelijk woon- en leefklimaat)

Om te voorkomen dat de stad minder aantrekkelijk wordt gedurende de periode dat we werken aan de uitvoering van de strategische plannen, is ook "de basis van de openbare ruimte op orde" benoemd als strategisch speerpunt. Verloedering blijkt immers één van de belangrijkste vertrekredenen te zijn van bedrijven en bewoners.

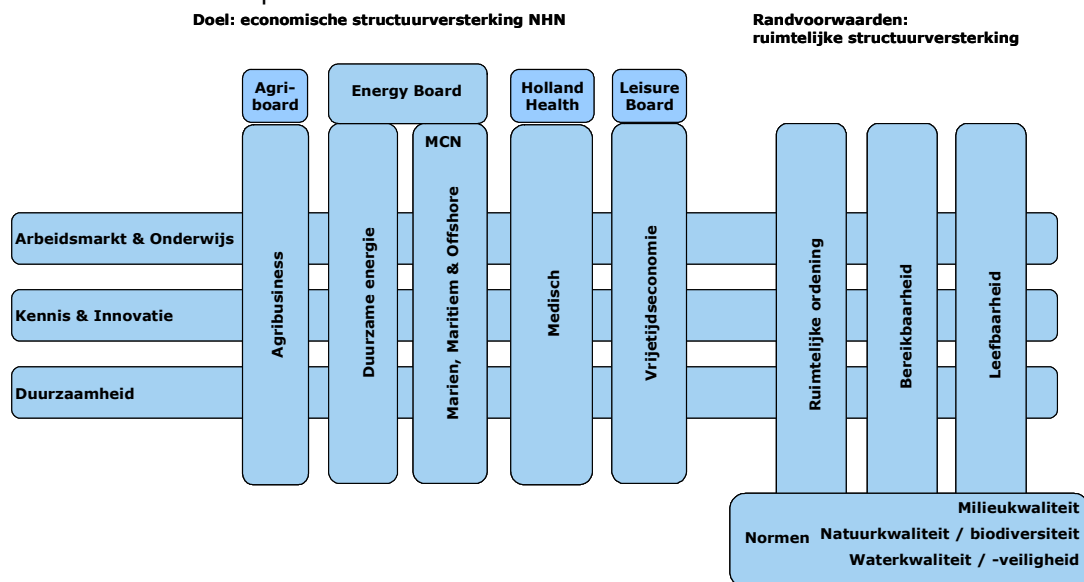
Een andere basisvoorwaarde is het op orde houden van de sociale infrastructuur waardoor mensen een mogelijkheid houden om met hulp van het eigen netwerk en de gemeente weer hun eigen kracht terug te vinden. Daarnaast is essentieel dat Den Helder een volwaardig en aantrekkelijk cultureel voorzieningsniveau behoudt.

We hebben voor de drie gebieden Stadshart, Willemsoord en Haven als prioritaire gebieden gekozen omdat ze bepalend zijn voor de stedelijke ontwikkeling van Den Helder. De onderlinge samenhang is groot. Bestuurlijke regie kan juist in deze gebieden tot concrete resultaten leiden. De ontwikkelde gebieden versterken de positie van Den Helder als de centrumgemeente van de Kop van Noord-Holland. De gebiedsontwikkeling moet in deze gebieden dus onomkeerbaar op gang komen.

De keuze voor gebiedsontwikkelingen heeft tot gevolg dat we vooral in deze gebieden willen ontwikkelen en investeren. Dit dragen wij dan ook als gemeente naar buiten uit! Op deze manier kunnen wij inwoners en partners aan Den Helder binden en nieuwe partners en bewoners aantrekken. Qua ontwikkeling beschouwen we de gebieden Stadshart en Willemsoord als één omdat zij een nauwe relatie hebben. De gebiedsontwikkeling van de Haven is een regionale opgave op korte termijn en een nationale opgave op langere termijn. Daarbij werken we nadrukkelijk samen met de overige gemeenten in de Kop van Noord-Holland, de Provincie en het Rijk.

Samenwerking Kop van Noord-Holland en H2A

Aan de hand van verschillende adviezen¹ voor de Kop van Noord-Holland is aangegeven dat de samenwerking met de buurgemeenten (kop van Noord-Holland), maar ook in H2A-verband noodzakelijk is met het oog op enerzijds versterken van economische en maatschappelijke ontwikkelingen en anderzijds efficiency. In de Kop van Noord-Holland is een publieke uitvoeringsagenda opgesteld. De basis van de uitvoeringsagenda is het gesprek tussen gemeenten en de verschillende boards (agri, energy health en leisure). Tijdens deze gesprekken is de vraag gesteld welke punten overheden zouden kunnen oppakken (rechterhelft van de figuur) om de ontwikkelingen in de clusters (de linkerhelft van de figuur) te bevorderen. Tevens heeft de stuurgroep Kop van Noord-Holland onder leiding van de Commissaris van de Koningin geput uit het advies van de commissie voor de Kop van Noord-Holland².

De kracht van de uitvoeringsagenda is het maken van keuzes waarna de gemeenten op de gekozen onderwerpen met elkaar aan de slag gaan. De provincie levert op specifieke onderdelen ook een bijdrage. Het is een publieke uitvoeringsagenda. Daarom worden de acties ingedeeld naar de thema's ruimtelijke ordening, bereikbaarheid en leefbaarheid en de dwarsverbanden. Het spreekt vanzelf dat bij de uitvoering van acties een beroep wordt gedaan op het bedrijfsleven, onderwijs en onderzoek om de acties toegespitst op de ontwikkeling van de clusters uit te voeren.

In 2011 is een eerste stap gezet door een eerste regionale conferentie voor alle gemeenteraden te organiseren om het belang en de urgentie hiervan onder de aandacht te brengen. Het resultaat hiervan is een bestuursopdracht om het regionale actieprogramma verder in te vullen. In 2012 wordt verder gewerkt aan een uitvoeringsorganisatie die verantwoordelijk wordt voor de uitvoering van de acties en afspraken die we in de publieke uitvoeringsagenda met de 5 regiogemeenten hebben vastgesteld.

In H2A-verband staan voor de komende periode verschillende gezamenlijke aanbestedingsprojecten op de agenda. Ook in dit samenwerkingsverband wordt steeds meer de nadruk gelegd op de strategische opgaven die we als regio Noord-Holland Noord willen oplossen.

Haven

Zoals ook onderstreept door de Commissie Deetman-Mans en de Commissie Dwarshuis ziet de gemeente de ontwikkeling van de haven van Den Helder, in samenhang met de ontwikkeling van de stad en de versterking van civiel-militaire samenwerking, als dé economische motor van de regio.

Het doel is werkgelegenheid in de regio te behouden en nieuwe te creëren en tevens de leefbaarheid in de stad te vergroten door aanpassing van de infrastructuur ten behoeve van de haven en de binnenstad.

Deze havenontwikkeling, waarbij civiele (Offshore, Energy) én defensie business wordt gefaciliteerd, leidt tot stabilisatie of zelfs een stijging van de bevolkingsomvang en economische groei. Om dit te

¹ 'Krimp of niet', commissie Deetman/Mans, 'Kop op de kaart', commissie voor de Kop van Noord-Holland, commissie Dwarshuis.

² Commissie Dwarshuis

bereiken hebben Provincie, de Koninklijke Marine en de gemeente Den Helder de handen ineengeslagen.

De samenwerking met de Koninklijke Marine, als grootste werkgever van de regio, is van essentieel belang vanwege de versterking van het maritieme cluster op het gebied van kennis & innovatie, maritieme opleidingen en het onderhoudscluster rondom het Marinebedrijf en civiele partners.

Het medegebruik van Defensierrein is voordelig voor de ontwikkeling van het Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein op grondgebied van Hollands Kroon en is tevens de schakel naar een noordoostelijke havenuitbreiding. Via medegebruik naar uitbreiding.

Overige projecten

Naast de activiteiten en projecten in de drie prioritaire gebieden werken wij ook elders in de stad aan projecten die een bijdrage leveren aan de doelstellingen uit de strategische visie. Zo ondersteunen de projecten in Nieuw Den Helder Centrum (Stedelijke vernieuwing) mede de doelstellingen in het Stadshart.

2.1.2 Volgende stappen

De uitvoering van de Strategische visie bevat veel projecten en activiteiten. We moeten bij alles wat we doen steeds scherp de doelstellingen van de Strategische visie 2020 en de aanbevelingen van de commissie Deetman/Mans voor ogen houden. Dat is immers het toetsingskader en de richting die we moeten vasthouden.

De komende periode 2013 – 2015 moet worden gewerkt aan:

- Uitvoering en vervolg eerste fase van het Uitwerkingsplan Stadshart.
- Het regionale uitvoeringsprogramma Kop van Noord-Holland voor de middellange en lange termijn, inclusief locatiekeuzes op gebied van wonen, bedrijfslocaties, voorzieningen en ontwikkeling van de 5 economische clusters.
- Verzelfstandiging van het havenbedrijf wordt nu voorbereid en vanaf 2013 operationeel.
- Het verder uitwerken van de korte- en middellange termijn maatregelen in de haven en het Uitwerkingsplan Haven.
- Het creëren van draagvlak voor de ambities van Den Helder bij partners (ontwikkelaars, overheden, bedrijfsleven, investeerders).
- Het optimaliseren van de bijdrage van projecten aan de doelstellingen van de strategische visie.
- Het verder richting geven aan de toekomst van Willemsoord bv.
- Lobbyen ten behoeve van de lange termijn voor het behoud van werkgelegenheid en het versterken en aantrekken van onderwijsinstellingen. (niet alleen als gemeente maar ook als regio)
- Binnen het sociale domein alle krachten bundelen om de burgers die dat aantoonbaar nodig hebben te helpen hun redzaamheid te behouden en vergroten en via arbeidsparticipatie of sociale activiteit in staat stellen een zinvolle levensvervulling na te streven.
- In stand houden van een goed sociaal/cultureel voorzieningenniveau. De organisatorische kracht en innovatieve mogelijkheden van de organisaties blijven bestaan.
- Het verder vormgeven van de sturingsorganisatie voor de komende fase.

Om als centrumgemeente te kunnen functioneren vragen ook onderwerpen als bevolkingsontwikkeling, infrastructuur, wonen, sociale zorg en culturele voorzieningen regionale aandacht. Op deze manier willen wij komen tot één overall sturingsorganisatie met een stevige inbreng vanuit Den Helder. Dit zijn wij als de manier om de afkalving van gelden vanuit het Rijk op een zo goed mogelijke manier op te vangen.

We staan voor de uitdaging om de visie “Den Helder is de centrumgemeente van de Kop van Noord-Holland” echt vorm en inhoud te geven. Door de opschaling van de gebiedsontwikkeling haven naar regionaal/nationaal niveau ontstaat er een andere dynamiek. De opschaling naar de gebiedsontwikkeling van de Kop van Noord-Holland vereist een adequate aansturing richting provincie en Noordkopgemeenten, Rijkspartijen en de ondernemers. In 2012 en verder zullen wij een nog intensiever samenwerken met dit netwerk.

2.2 Ontwikkeling Rijk

Extra bezuinigingen

Op het moment van opstellen van de kadernota zijn de Catshuisbesprekingen nog niet afgerond. Er is alleen bekend dat er een nieuwe miljardenbezuiniging in voorbereiding is.

Wij anticiperen hierop door in de actualisatie uit te gaan van een bezuinigingsbedrag van € 13,5 miljard. In welk tempo en voor welk deel dit bedrag bij gemeenten terecht komt is onzeker. Op basis van de vorige bezuinigingsronde is becijferd³ dat iedere miljard bezuinigen in Den Haag € 300.000 bezuinigen is voor Den Helder. Als tempo van de bezuiniging hebben wij gerekend met 1/3-deel in 2013, 2/3-deel in 2014 en geheel vanaf 2015.

Decentralisaties en Wet Werken Naar Vermogen (WWNV)

Gemeenten krijgen in het bevorderen van redzaamheid, participatie en zeggenschap van burgers een steeds breder takenpakket. Dat geldt over vrijwel het gehele sociale domein. Dit krijgt onder meer vorm door de volgende in het regeerakkoord aangekondigde wijzigingen:

- decentralisatie van de AWBZ-functie begeleiding individueel, begeleiding groep en kortdurend verblijf, inclusief het vervoer dat aan de begeleidingsactiviteiten is verbonden (ingangsdatum 1 januari 2013 voor nieuwe cliënten en 1 januari 2014 voor alle cliënten)
- de Wet Werken Naar Vermogen (WWNV), waarbij de schotten tussen WWB, Wajong en WSW wegvallen (ingangsdatum 1 januari 2013)
- de decentralisatie van jeugdzorg, inclusief jeugd-GGZ, jeugd-LVG, gesloten jeugdzorg, jeugdreclassering en jeugdbescherming (1 januari 2015 bij een niet gefaseerde overgang)

Alle genoemde regelingen zijn gericht op mensen met belemmeringen of beperkingen en hebben tot doel de redzaamheid en participatie te versterken.

We bereiden ons zo veel mogelijk in regionaal verband voor op de nieuwe taken.

2.3 Organisatieontwikkeling

Organisatievisie 2012-2015

De ambtelijke organisatie moet goed toegerust zijn om de ambities van de stad te kunnen realiseren zoals in de vorige paragraaf is geschetst. De organisatie staat daarbij voor een grote uitdaging die een andere manier van werken en denken vraagt. Waar hebben we mee te maken?

De wereld om ons heen verandert snel. Netwerkvorming, marktwerking, individualisering, digitalisering zorgen dat de overheid een andere rol krijgt in de samenleving. Forse bezuinigingen en rijkstaken, bijvoorbeeld in de jeugdzorg, komen op het bordje van de gemeente, dus ook bij de gemeente Den Helder. Dat heeft consequenties voor hoe de gemeente haar werk moet organiseren. De gemeente is al lang niet meer die allesbepalende partij. In het netwerk van partners om ons heen, zijn we meer de regisseur die richting geeft, partijen bindt en meer dan vroeger de uitvoering overlaat aan de markt.

Dat betekent anders denken en werken. De ambtelijke organisatie moet de omslag maken waarbij 'binnen' veel meer naar 'buiten' gaat en 'buiten' naar 'binnen' wordt gehaald. In de Organisatievisie 2012-2015 – 'Wij maken het mogelijk' staat hoe de ambtenaren met zijn allen de ambities van Den Helder kunnen waarmaken door op een andere manier te gaan werken.

Om van binnen naar buiten te kunnen komen, moet er een grote slag worden gemaakt. Voor de ambtelijke organisatie is dit nog geen gemeengoed en (om)scholing is nodig om goed op de nieuwe werkwijzen en taken te zijn toegerust. De leidinggevenden staan voor de opgave hun medewerkers in deze verandering mee te nemen. Een verandering is ook, mede in verband met de noodzakelijk bezuinigingen, dat er wordt ingezet op behoud van werk, maar dat dit werk niet gegarandeerd hetzelfde blijft. Integendeel zelfs. Daar waar nog wel eens gedacht werd dat een baan bij de overheid (gemeente) een baan voor het leven was, wordt nu een groot beroep gedaan op de flexibele medewerker, die zich wil en kan ontwikkelen en hierbij aansluit op de behoefte en vraag vanuit de stad. Meer regie en regisserend werken (RUD, samenwerking in het sociale domein, samenwerking en regionalisering brandweer, samenwerkingsverbanden, shared serviceachtige

³ Bron: VNG

constructies etc.) zijn er op gericht dat we werk behouden, ook als dat in een ander verband wordt gedaan en niet meer allemaal vanzelfsprekend vanuit Den Helder.

De Organisatievisie biedt een duidelijke richting voor de manier waarop de geschetste opgave tegemoet wordt getreden. De nieuw geformuleerde missie bevat de kern:

Wij maken het mogelijk voor Den Helder!

Met creativiteit, oplossingsgerichtheid, vertrouwen en openheid brengen we beweging op gang om Den Helder te ontwikkelen als plezierige en veilige woon- en leefstad met een stevige economische pijler gericht op een goed vestigingsklimaat, werkgelegenheid en onderwijs. We doen dit voor onze eigen inwoners en bedrijven en ook voor de regio. Zo is Den Helder de centrumgemeente van de Kop van Noord-Holland.

Wij kunnen en willen dit niet alleen doen. We zoeken verbinding met partners in de stad, in de regio en in het land om samen onze gemeenschappelijke ambities voor de stad te realiseren. Wij maken het mogelijk dat de stad schoon, heel en veilig is en dat inwoners zelfredzaam zijn. Dienstverlening organiseren we efficiënt en de klant staat centraal. Door onze wijze van adviseren oefent het gemeentebestuur politieke sturing op hoofdlijnen uit en leveren we een bijdrage aan zorgvuldige politieke besluitvorming.

Een duidelijke missie en visie maakt medewerkers betrokken, geeft hen richting, inspireert en motiveert. Betrokkenheid draagt bij aan plezierig werken en draagt doorgaans bij aan een laag ziekteverzuim. Gezocht wordt naar een manier van het nieuwe werken, waarbij de ICT-faciliteiten onontkoombaar en noodzakelijk zijn. Daarnaast is het vanzelfsprekend dat de bedrijfsvoering op orde moet zijn en blijven.

Samenwerking en ontwikkeling naar regiegemeente

In de bedrijfsvoering wordt toegewerkt naar een slanke en strategische slimme organisatie. Van uitvoerende taken die anderen beter uitvoeren en ons voordeel opleveren onderzoeken we de mogelijkheden van het meer op afstand zetten. We houden wel de regio.

De kleinere organisatie krijgt vorm door opschaling en samenwerking, er loopt een groot aantal initiatieven en onderzoeksrichtingen:

- o Regionaal veiligheidshuis
- o Regionale UitvoeringsDienst (RUD)
- o Regionale sociale dienst
- o Samenwerking Brandweer / veiligheidsregio
- o Verzelfstandiging havenbedrijf
- o Shared service center ondersteunende diensten Noord Holland Noord
- o Belastinghuis

3. Budgettair kader

3.1 Inleiding

Het budgettaire kader geeft de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente weer voor de jaren 2013-2016. De financiële positie is af te leiden uit de ontwikkeling van het begrotingsresultaat en het weerstandsvermogen. Belangrijk is een begrotingsresultaat waarbij lasten en baten met elkaar in evenwicht zijn (een materieel sluitende meerjarenbegroting). Een niet sluitende begroting tast het weerstandsvermogen aan en leidt tot preventief toezicht vanuit de provincie. Een gezond weerstandsvermogen stelt ons in staat om tegenvallers op te vangen.

3.2 Actualisatie begrotingsresultaat

3.2.1 Saldo meerjarenbegroting na begrotingsbehandeling 2012

De meerjarenbegroting 2012-2015 is op 7 november 2011 door de raad vastgesteld. In onderstaande tabel zijn de uitkomsten weergegeven:

	(bedragen x € 1.000)				
	2012	2013	2014	2015	2016
Begrotingssaldo	1.270	365	165	747	
Incidenteel: verkoop vastgoed	200-	200-			
Begrotingsresultaat 2012-2015	1.070	165	165	747	

3.2.2 Geactualiseerde meerjarenbegroting 2013-2016

In onderstaande tabel is het begrotingsresultaat geactualiseerd:

	(bedragen x € 1.000)			
	2013	2014	2015	2016
Begrotingsresultaat 2012-2015	165	165	747	
Actualisatie vanuit ontwikkelingen (I)				
OZB-niet woningen; marinecomplex	300-	300-	300-	300-
September- / decembercirculaire 2011	600-	117	563	563
Meicirculaire 2012; extra rijksbezuiniging	1.337-	2.714-	4.050-	4.050-
Structurele doorwerking rekeningresultaat 2011	pm	pm	pm	pm
Actualisatie taakstellingen (II)				
Sociaal domein: WWB - verstrekken uitkeringen	2.000-	2.000-	2.000-	2.000-
Sociaal domein: schuldhulpverlening, minimabeleid	1.100-	1.100-	1.100-	1.100-
Maatschappelijk ondernemen Willemsoord	293-	293-	293-	293-
Actualisatie bezuinigingen 2013 tm 2015 (III)				
2013: € 2,3 mln + 2014: € 1,7 mln + 2015: € 1,3 mln	Geen afwijkingen			
Ruimtevragende maatregelen (IV)				
Bijdrage Energy Valley	50-	50-	50-	50-
Lidmaatschap MCN	25-	25-	25-	25-
Onderhoud walbeschoeiingen			80-	80-
Toezicht en handhaving ivm Drank- horecawet	100-	100-	100-	100-
Structureel begrotingsresultaat 2013-2016	5.640-	6.300-	6.688-	6.688-

Begrotingsresultaat 2013-2016

De ontwikkelingen in de vorm van de verwachte extra rijksbezuinigingen, het niet volledig invullen van de taakstellingen op het sociaal domein en het maatschappelijk ondernemen bij Willemsoord en nieuwe ruimtevragende maatregelen leiden tot een structureel begrotingstekort van € 5,6 miljoen in 2013. Dit tekort loopt de komende jaren verder op naar € 6,7 miljoen.

Hieronder worden de verschillende onderdelen toegelicht. In paragraaf 3.2.7 wordt ingegaan op de oplossingsrichtingen.

3.2.3 Actualisatie vanuit ontwikkelingen (I)

Op basis van eerdere besluitvorming zijn de volgende posten verwerkt:

OZB niet-woningen.

De WOZ-waarde van het marinecomplex is naar beneden bijgesteld. Dit leidt jaarlijks tot een verlies aan OZB opbrengsten van € 300.000.

September- en decembercirculaire 2011: Algemene uitkering uit het gemeentefonds

In de septembercirculaire en de decembercirculaire van 2011 is de prognose voor de algemene uitkering uit het gemeentefonds bijgesteld.

De uitkering wijzigt door bijstellingen in het accres (het totaal beschikbare bedrag in het gemeentefonds voor alle gemeenten), wijzigingen in de verdeelmaatstaven (bijvoorbeeld het aantal bijstandontvangers), het doorvoeren van kortingen en extra geld voor overheveling van taken.

Meicirculaire 2012: extra rijksbezuiniging

Op het moment van opstellen van de kadernota zijn de Catshuisbesprekingen mislukt.

Door de kunduz-coalitie is daarna in 48 uur een akkoord gesloten waarin een bezuinigingspakket van € 12,3 miljard is opgenomen. Hiermee wordt de vereiste 3%-norm van europa bijna gehaald.

In welk tempo en voor welk deel dit bedrag bij gemeenten terecht komt is onzeker. Op basis van de vorige bezuinigingsronde kan becijferd⁴ worden dat iedere miljard bezuinigen in Den Haag € 300.000 bezuinigen is voor Den Helder. Als tempo van de bezuiniging hebben wij gerekend met 1/3-deel in 2013, 2/3-deel in 2014 en geheel vanaf 2015.

Structurele doorwerking rekeningresultaat 2011

De behandeling van de kadernota is, ten opzichte van vorige jaren, naar voren gehaald. De resultaten van de jaarrekening zijn daarom nog niet verwerkt in de actualisatie van het begrotingsresultaat.

3.2.4 Actualisatie taakstellingen (II)

Er zijn twee belangrijke taakstellingen waaraan invulling moest worden gegeven.

Dit zijn de taakstellingen op het sociaal domein en die van de exploitatie van Willemsoord.

Sociaal domein

De taakstelling op het sociaal domein van € 5,3 miljoen is voor een belangrijk deel nog niet ingevuld.

Op de uitvoering van de WWB resteert op basis van de cijfers februari 2012 een tekort van € 2 miljoen. Er is weliswaar uitstroom maar er is ook veel nieuwe instroom. De WWB-uitkering van het Rijk is voldoende om 1420 uitkeringsgerechtigden een uitkering te verstrekken. In februari 2012 is het aantal verstrekte uitkeringen 1560.

Met betrekking tot het minimabeleid en de schuldhulpverlening zijn maatregelen getroffen tot een bedrag van € 700.000. Hierover bent u tussentijds geïnformeerd. Een groot deel van de taakstelling is nog niet ingevuld (€ 1,1 miljoen). Er zijn aanvullende maatregelen nodig om dit te realiseren (zie paragraaf 3.2.7)

Exploitatie Willemsoord

Om een sluitende exploitatie Willemsoord te realiseren is een taakstelling van € 550.000 in de begroting opgenomen. De taakstelling is voor bijna de helft ingevuld. Er resteert een bedrag van € 293.000 als gevolg van de verhuur van vastgoed op Willemsoord aan maatschappelijke instellingen tegen niet-marktconforme huurprijzen. Hiervoor moet compensatie worden gevonden.

Een optie die onderzocht wordt is het verkopen van panden op Willemsoord.

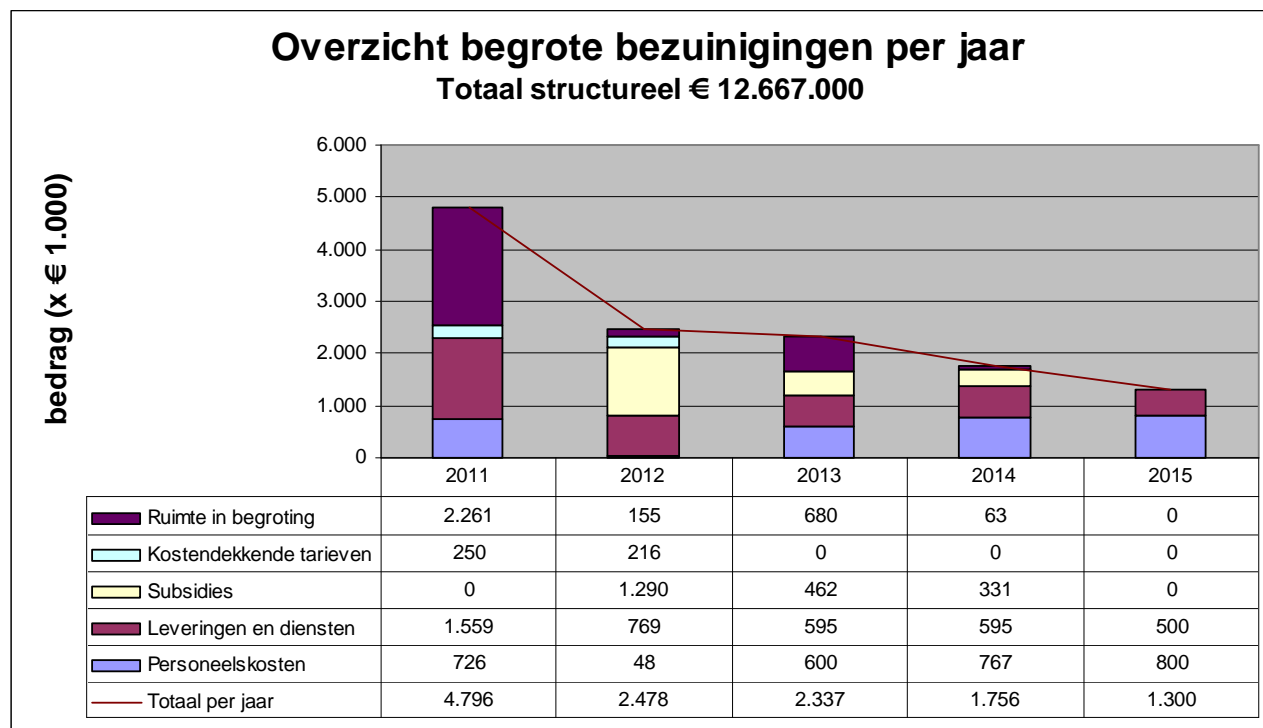
⁴ Bron: VNG

3.2.5 Actualisatie bezuinigingen (III)

In deze paragraaf wordt ook terug gekeken, de rest van de kadernota kijkt vooral vooruit. Wij geven u inzicht in de voortgang het totale bezuinigingspakket waartoe is besloten vanaf 2010.

Het totaal aan bezuinigingen in de periode 2011-2015 bedraagt € 12,7 miljoen (€ 5,8 mln uit ⁵ verkenning bezuinigingen 2011-2014⁵ + € 6,8 mln uit de kadernota 2012-2015⁶ + € 0,1 mln afronding).

De bezuinigingen liggen op schema.

Het totaal te bezuinigen bedrag is als volgt verdeeld:

Soort maatregel	Totaal 2011-2015
Ruimte in de begroting	€ 3.159.000
Kostendeckende tarieven	€ 466.000
Subsidies	€ 2.083.000
Leveringen en diensten	€ 4.018.000
Personeelskosten	€ 2.941.000
Totaal bezuinigingen 2012-2015	€ 12.667.000

Stand van zaken

De stand van zaken met betrekking tot de realisatie van de bezuinigingsopgave van € 12,7 miljoen is beoordeeld. Als eerste is teruggekeken naar het jaar 2011. In de jaarrekening van 2011 zal verantwoording worden afgelegd over de te realiseren bezuinigingen in dat jaar.

Er wordt ook vooruitgekeken. Het jaar 2012 is begonnen, van de bezuinigingsmaatregelen in 2012 is beoordeeld of ze voldoende op schema liggen. Zijn de maatregelen al gerealiseerd of zijn alle voorbereidingen getroffen om de realisatie waar te maken?

Voor de jaren 2013-2015 is nog wat meer tijd. Er is beoordeeld of er voldoende activiteiten in gang zijn gezet om de bezuinigingen te kunnen realiseren.

⁵ 1^e verkenning bezuinigingen 2011-2014 “zorgen voor een kloppend huishoudboekje”; RB10.0926, 1 november 2010

⁶ Kadernota 2012-2015 “Balans tussen ambities en bezuinigingen”; RB11.0098, 11 juli 2011

Jaarrekening 2011; totaal € 4.796.000

Alle in 2011 ingeboekte bezuinigingen zijn gerealiseerd. Voor een klein deel geldt dat dit met een jaar vertraging gebeurt. Het gaat om de FPU (€ 110.000), de toeristenbelasting (€ 50.000) en overheadkosten afdeling Facilitair bedrijf (€ 100.000). De vertragingen FPU en toeristenbelasting zijn in de Tussentijdse rapportage 2011 gemeld. De toeristenbelasting is met ingang van 2012 verhoogd, de FPU wordt met één jaar vertraging gerealiseerd.

Het facilitair bedrijf schraapt extra formatieplaatsen om het laatste stukje aan bezuinigingen te realiseren. Op de formatie is 13 fte bezuinigd in 2011, hiervan heeft 10 fte betrekking op het Facilitair bedrijf.

Begroting 2012; totaal € 2.478.000

Voor 2012 zijn alle maatregelen ingeboekt binnen de programma's/producten waar ze betrekking op hebben. De stand van zaken met betrekking tot de bezuinigingsmaatregelen is hieronder beschreven.

De bouwleges zijn verhoogd zodat deze kostendekkend zijn (€ 216.000).

De bezuinigingen op subsidies (€ 1.290.000) zijn grotendeels verwerkt in de subsidiebeschikkingen die voor 2012 uit zijn gegaan. Er zijn enkele onderdelen die niet al in 2012 tot de volle bezuinigingstaakstelling zullen leiden. Het betreft de kindgerichte onderwijsondersteuning en de logopedische screening. Aan de Raad is bij de vaststelling van de vorige kadernota toegezegd dat in 2012 bij wijze van overgangsregeling nog middelen zullen worden besteed aan deze twee ongewijsondersteunende functies.

Voor leveringen en diensten zijn de maatregelen in gang gezet om de € 200.000 op het zelf indiceren op WMO-aanvragen te realiseren. De budgetten hebben geen prijscompensatie gekregen (€ 200.000) en overhead Facilitair Bedrijf (€ 189.000), griffie (€ 75.000) en leerlingenvervoer (€ 50.000) zijn ingeboekt in de begroting.

Kanttekeningen zijn:

- Voor het zelf gaan indiceren van WMO-aanvragen zijn cursussen gegeven. Verwacht wordt dat 75 % van de bezuiniging in 2012 gehaald gaat worden, dit is gebaseerd op het zelf gaan uitvoeren van 800 indicatiestellingen. Vanaf 2013 wordt de bezuiniging voor 100% gerealiseerd.

Begroting 2013 tot en met 2015; totaal € 5.393.000

De bezuinigingen in de periode 2013-2015 zijn als volgt in gang gezet.

De ruimte in de begroting is, naast de verdere FPU verlaging, gevonden in de exploitatiekosten gemeentehuis (€ 600.000 zijnde het verschil tussen de geraamde € 2,7 miljoen en het gestelde kader van € 2,1 miljoen).

De bezuinigingen op de subsidies (€ 793.000) worden conform de besluitvorming hierover in de kadernota uitgevoerd in de jaren waarin ze zijn ingeboekt.

Voor leveringen en diensten is € 190.000 ingevuld op het vervoersdeel van het schoolzwemmen. De aanpak met betrekking tot de taakstelling op leveringen en diensten (€ 1,5 miljoen) is gestart met het opstellen van een inkoopagenda. Met de inkoopagenda ontstaat het inzicht in wat we wanneer in moeten gaan inkopen. Aan de hand van de agenda wordt zoveel mogelijk geclusterd zodat zo optimaal mogelijk wordt ingekocht. Het doelmatigheidsaspect wordt hierdoor gewaarborgd. De inkopen worden gevolgd en aanbestedingsresultaten (inkoopvoordelen) worden afgeboekt van de inkooptaakstelling. In de periode 2010 - maart 2012 zijn diverse inkoopvoordelen geboekt. Wij rapporteren hierover in de tussentijdse rapportage 2012. In de begroting 2013 zullen de inkoopresultaten worden verwerkt.

De taakstelling op personeel (€ 2.167.000) wordt opgevangen binnen het natuurlijk verloop.
De inventarisatie van natuurlijk verloop tegenover de taakstelling geeft het volgende beeld (in FTE):

Jaar	Natuurlijk verloop	Taakstelling	Vershil
2012	5,2 FTE	0,0 FTE	+ 5,2 FTE
2013	7,6 FTE	9,0 FTE	- 1,4 FTE
2014	7,3 FTE	11,2 FTE	- 3,9 FTE
2015	10,1 FTE	12,0 FTE	- 1,9 FTE
Totaal 2012-2015	30,2 FTE	32,2 FTE	

De inventarisatie laat zien dat voortvarend wordt gestart met invulling van de taakstelling. In 2012 wordt meer bezuinigd dan in is ingerekend. Over de totale periode kan de taakstelling worden ingevuld. Het verschil wordt opgevangen in het natuurlijke verloop van 2016.

Met betrekking tot de overhead is een benchmark gehouden. De uitkomsten geven richting aan het maken van keuzes bij de afbouw van de overhead. Als norm houden wij een percentage aan van 30 % overhead in de taakuitoefening.

3.2.6 Ruimtevragende maatregelen (IV)

Er is een beperkt aantal ruimtevragende maatregelen opgenomen. Alleen de onontkoombare en urgente posten in verband met het realiseren van de strategische doelstellingen of wettelijke verplichtingen zijn opgenomen.

	(bedragen x € 1.000)			
	2013	2014	2015	2016
Ruimtevragende maatregelen (IV)				
Bijdrage Energy Valley	50-	50-	50-	50-
Lidmaatschap MCN	25-	25-	25-	25-
Onderhoud walbeschoeiingen			80-	80-
Toezicht en handhaving ivm Drank- horecawet	100-	100-	100-	100-

Toelichting ruimtevragende maatregelen:

Bijdrage Energy Valley

Stichting Energy Valley bestaat sinds 2003. Het is een netwerkorganisatie. Ze geeft met publieke en private partners invulling aan regionale groeikansen van de energiesector. De stichting is intermediair om projecten te versnellen, kennisuitwisseling te bevorderen en de noordelijke energieregio te versterken.

De nadruk ligt op energie-innovaties die direct aansluiten bij de (inter)nationale energieambities en regionale sterkten. Energy Valley wordt op projectbasis gefinancierd door het samenwerkingsverband Noord-Nederland, de Europese Unie, het ministerie van EL&I, lokale en regionale overheden (waaronder de provincie Noord-Holland), bedrijfsleven en kennisinstellingen.

De huidige projectperiode (derde fase) van EV loopt tot eind 2011. Energy Valley wordt in de huidige periode gefinancierd door vier provincies, vier gemeenten en diverse private partijen. De gemeentelijke financiering bedraagt € 50.000 per gemeente per jaar.

Er wordt nu gekeken naar financiering voor de vierde fase: 2012 – 2015 (4 jaar). Dit biedt andere partijen, waaronder Den Helder, kansen om aan te haken bij Energy Valley. De gemeente Alkmaar heeft dit al gedaan.

Belang van Den Helder hierbij:

- Energy Valley heeft als lobby organisatie goede ingangen bij ministeries en dit is nu van belang omdat Energie een top sector is.
- Verwerven steun van Energy Valley bij ontwikkeling helderse haven als supply en monitoring haven voor offshore wind ontwikkelingen op de Noordzee.
- MCN heeft een convenant met Energy Valley over inzet van Energy Valley voor het kenniscentrum Offshore wind en de inbedding van dit kenniscentrum in de Energy Academy van de universiteit Groningen.
- In samenwerking met provincie lobbyisten, agentschap NL lobby richting Europa voor haven aanpassingen.

Lidmaatschap Maritime Campus Netherlands (MCN)

De gemeente participeert in MCN via het EFRO-project. MCN is ook vertegenwoordigd in de Energy Board. De Energy Board is een van de vijf clusters die door de provincie zijn benoemd voor economische ontwikkeling Noord-Holland Noord (zie paragraaf 2.1.1). De provincie wil geen deelname van gemeenten in de boards. MCN moet een belangrijke speler in de Energy Board worden, maar moet dat doen vanuit andere bijdragen dan de EFRO-subsidie. Den Helder is gevraagd om als een van de participerende partijen te gaan deelnemen in MCN.

Onderhoud walbeschoeiingen / areaaluitbreidingen

Het Hoogheemraadschap stelt voor dat zij het baggeronderhoud van alle watergangen in het gemeentelijke gebied overneemt en dat de gemeente het onderhoud van de walbeschoeiingen weer op zich neemt. Opgemerkt wordt dat deze verdeling van het beheer en onderhoudstaak in het stedelijke gebied van Julianadorp nu al zo is.

Extra onderhoudskosten als gevolg van areaaluitbreiding worden opgevangen binnen de beschikbare budgetten. Dit kan omdat jaarlijks sprake is van onderuitputting (niet alle budgetten worden benut).

Toezicht en handhaving Drank- en horecawet

Het Rijk heeft aangegeven geen budget voor deze taken over te hevelen.

Voor 2012 zijn incidentele gelden ingezet. Dit in verband met de discussie rond de Regionale Uitvoeringsdienst en het eventueel onderbrengen van dergelijke taken bij deze dienst. Ook daar zijn kosten aan verbonden, maar deze zijn nog niet inzichtelijk. De opzet is dat het efficiënter moet.

Doordat het toezicht bij de gemeente komt, krijgt de gemeente meer greep op het verstrekken van alcohol aan met name jongeren. Dit heeft effect op het gedrag van de jongeren en dus op het bevorderen van veiligheid in de openbare ruimte en dan vooral in het uitgaansgebied.

Door handhaving wordt de horeca bewuster van de eigen verantwoordelijkheid; dit komt direct de veiligheid op straat ten goede.

Handhaving is onderdeel van de veiligheidsketen en het sluitstuk als preventie/ zorg niet werkt en ondersteunt ook volksgezondheidsdoelstellingen.

3.2.7 Oplossingsrichtingen sluitende begroting 2013-2016

Om de niet gerealiseerde taakstellingen en de komende bezuinigingsronde van het Rijk op te kunnen vangen zijn nieuwe maatregelen nodig. Dit leidt ook tot extra bezuinigingen. De precieze omvang hiervan zal voor een groot deel afhangen van de uitkomsten van het Catshuisberaad en de vertaling hiervan naar gemeenten. Wij anticiperen hierop.

Wij hebben de oplossingsrichtingen voor u in beeld gebracht. De meerjarenbegroting is hiermee sluitend. Het incidentele tekort in 2013 kan worden opgevangen uit de stelpost materiële begroting.

Oplossingsrichtingen	(bedragen x € 1.000)			
	2013	2014	2015	2016
Structureel begrotingsresultaat 2013-2016	5.640-	6.300-	6.688-	6.688-
<i>Financiën algemeen</i>				
Tempo en omvang rijksbezuinigingen aanpassen	2.014	3.084	2.235	2.235
Extra middelen minima in algemene uitkering	329	329	329	329
Verhoging van toeristen- en forensenbelasting	300	300	300	300
Kostendeckende tarieven begraven en markten	200	200	200	200
<i>Veiligheid en vooruitgang</i>				
Handhavingstaken effectiever	100	100	100	100
<i>Werkgelegenheid en economie</i>				
Extra maatregelen in sociaal domein	620	620	620	620
Wekern binnen financiële kaders WWB (WWnV)	1.000	2.000	2.000	2.000
Anders organiseren promotie Den Helder		30	30	30
<i>Stedelijke vernieuwing / beheer openbare ruimte</i>				
Onkruidbestijding met DOB-methode	200	200	200	200
Beheer rotondes uitbesteden	10	10	10	10
Gedeeltelijk opheffen cie Ruimtelijke Kwaliteit	20	20	20	20
Onderhoudsniveau civiele kunstwerken verlagen	75	75	75	75
Buurt- en representatief groen innovatief onderhouden	200	200	200	200
<i>Zorgzame samenleving</i>				
Sociaal raadsliden volledig afbouwen			100	100
WMO - hulp huishouden en vervoersindicaties	400	400	400	400
Totaal oplossingsrichtingen	5.468	7.568	6.819	6.819
Cumulatief begrotingsresultaat 2013-2016	172-	1.269	131	131

Toelichting op de oplossingsrichtingen:**FINANCIEN algemeen (€ 2.843.000)**

Solide, duurzaam, innovatief en onderzoekend zijn kenmerkend voor het financiën. Hier passen bij een sluitend huishoudboekje en voldoende weerstandsvermogen met begrotingsdiscipline op alle niveaus.

Tempo en omvang rijksbezuinigingen bijstellen (€ 2.014.000)

In de begroting is een stelpost opgenomen voor bezuinigingsmaatregelen die het Rijk oplegt aan gemeenten. De stelpost bedraagt in 2013 € 4 miljoen en vanaf 2014 € 6 miljoen. Als rijksbezuinigingen financieel vertaald zijn, wordt een afweging gemaakt hoe hier mee om te gaan. De volgende rijksmaatregelen zijn concreet en financieel te vertalen:

- Voor de jeugdzorg wordt een efficiencykorting doorgevoerd € 1.125.000.
- Voor de RUD wordt de efficiencykorting uit de stelpost gedekt, de bezuiniging van het Rijk is daarmee niet ingevuld.
- Voor de AWBZ – begeleiding wordt een efficiencykorting doorgevoerd van € 525.000.
- Voor politieke ambtsdragers wordt een korting doorgevoerd, de bezuiniging van minder politieke ambtsdragers levert € 371.000 op. Dit betekent minder wethouders en raadsleden.
- Op lokaal inkomensbeleid en schuldhulpverlening is € 225.000 gekort. Deze korting is opgenomen als onderdeel van de taakstelling op het sociaal domein.

Het college stelt voor de efficiencykortingen van het Rijk één op één over te nemen en als financieel kader voor het uitvoeren van deze taken vast te stellen. Er is geen financiële ruimte om taken die overgenomen worden uit te voeren voor meer dan wat het Rijk hiervoor beschikbaar stelt. Hierdoor kan in 2013 ruim € 2 miljoen uit de stelpost vrijvallen.

Extra middelen in algemene uitkering voor minimabeleid inzetten (€ 329.000)

De extra middelen die het Rijk beschikbaar stelt om opeenstapeling van inkomenseffecten voor kwetsbare groepen te verzachten worden overeenkomstig ingezet.

De middelen zijn bedoeld om negatieve inkomenseffecten voor minima vanuit het regeerakkoord te verzachten.

Verhoging toeristen- en forensenbelasting (€ 300.000)

In paragraaf 3.2.3 Ontwikkelingen is aangegeven dat er een tegenvaller is in de OZB opbrengsten niet-woningen als gevolg van de herwaardering van het marineterrein (lagere WOZ-waarde). Om dit te compenseren om eenzelfde opbrengst te behouden zou het tarief omhoog moeten, dit is het huidige beleid bij wijzigingen in WOZ-waarden. Dit achten wij, gezien het huidige ongunstige economische klimaat voor ondernemers, niet wenselijk. Als alternatief stellen wij voor om de forensen- en toeristenbelasting te verhogen. Deze belastingen moeten stijgen om het tekort te compenseren.

Kostendekkende tarieven begraven en markten (€ 200.000)

Begraven en markten zijn voorbeelden van producten die niet kostendekkend zijn. In 2011 was de kostendekkendheid van begraven 50% en die van markten 25 %. Dit betekent dat we hier in 2011 € 500.000 op toe moesten leggen.

Indien de kostendekkendheid wordt verhoogd naar respectievelijk 75 en 50 procent levert dit € 200.000 op.

Voor de markt loopt een onderzoek naar de mogelijkheden en effecten van verzelfstandiging.

VEILIGHEID EN VOORUITGANG (€ 100.000)

Zowel op veiligheidsregioniveau als op wettelijk niveau zijn er verplichtingen die nagekomen moeten worden. Het is ook een wens van de raad om het veiligheidsniveau op een voldoende niveau te brengen en te houden. Dit zorgt ervoor dat er weinig ruimte is voor aanvullende maatregelen.

Handhaving effectiever inrichten (€ 100.000)

Er zijn verschillende mogelijkheden om de handhaving effectiever in te richten. Het toezicht op de openbare ruimte kan de norm volgens de landelijke leefbaarheidmonitor gaan volgen. Ook kan meer gewerkt gaan worden met gerichte acties.

WERKGELEGENHEID EN ECONOMIE (€ 1.620.000)

Binnen de wettelijke plicht en een normpercentage van 110% van het minimum is gezocht naar aanvullende bezuinigingsmaatregelen in het sociaal domein.

Er wordt sterk gestuurd op het doelmatig inzetten van de middelen voor arbeidsparticipatie. Zo min mogelijk instroom en zo stevig mogelijke uitstroom is het motto.

Extra maatregelen in sociaal domein; totaal € 620.000*Schuldhelpverlening € 350.000*

De schuldhelpverlening wordt anders georganiseerd en ingevuld. Op dit moment wordt jaarlijks € 1,3 miljoen besteed aan de schuldhelpverlening. Er worden producten afgenomen van de Kredietbank Nederland voor € 700.000, bewindvoeringskosten betaald van € 500.000 en het voeren van regie kost € 100.000.

De gemeente Den Helder heeft 512 klanten die in een schuldhelpverleningstraject zitten. Bij elk traject zijn kosten gemoeid. Om na te gaan of ingekochte producten nog noodzakelijk zijn zullen alle 512 klanten die in een schuldverleningstraject zitten worden gescreend. Op basis van de uitkomsten zal bepaald worden met wie een gesprek wordt gevoerd om te beoordelen of ingezette producten voortgezet moeten worden.

Voorgesteld wordt om voor bestaande trajecten geen budgethelp, budgetcoach en uitgebreid budgetbeheer te bieden, maar alleen nog beperkt budgetbeheer. Dit levert een besparing op van in elk geval € 250.000 per jaar.

Daarnaast willen we in dit kader ook invulling gaan geven aan een wens die al diverse malen door de raad is geuit, het meer vooraf plegen van inhoudingen op de cruciale kostenposten. Hierbij moet gedacht worden aan inhoudingen voor huur en nutsbedrijven. Hierdoor hopen wij dat het aantal schulden minder extreem zal oplopen. Deze extra werkzaamheden kunnen worden opgepakt binnen de afdeling als gevolg van het feit dat in het kader van de administratieve lastenverlichting op andere plekken binnen de afdeling/ team ruimte gaat ontstaan.

Ook zullen wij in contact treden met onder meer Woningcorporaties/ nutsbedrijven om afspraken te maken over het doorgeven van informatie wanneer burgers in gebreke blijven met betalen. Ook dit moet een positief effect hebben op het tegengaan van schulden.

Tot slot gaan wij onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om de kosten van bewindvoering te drukken door hierover afspraken te maken met accountantskantoren.

De opbrengst van deze laatste actie wordt geschat op € 100.000.

Sociale Recherche (SR) € 70.000

De jaarlijkse kosten van de sociale recherche bedragen € 150.000. Hiervoor worden zaken afgehandeld die in veel gevallen door onze eigen bijzonder onderzoekers al zijn ingebracht, voorbereid en uitgewerkt. De meerwaarde van SR is hierdoor beperkt, afgezien van de juridische status die zij hebben om te kunnen optreden.

De komende tijd zal de inbreng van de sociaal rechercheurs naar verwachting verder afnemen.

Daarom wordt voorgesteld het proces op gang te brengen om met de gemeente Alkmaar van waaruit de SR wordt georganiseerd rond de tafel te gaan en na te gaan welke mogelijkheden er zijn om tot een goedkopere werkwijze te komen.

Bijzondere bijstand (€ 100.000).

Er wordt nog eens gekeken naar de doelgroepen die in aanmerking komen voor bijzondere bijstand/ minimabeleid. Niet iedere doelgroep heeft een zelfde behoefte. Dit kan leiden tot een verdere bezuiniging op het minimabeleid zonder dat de betreffende doelgroep daar last van ondervindt anders dan dat er meer gelijkschakeling met overige doelgroepen in de samenleving plaatsvindt.

Langdurigheidstoeslag (€ 100.000)

Voorgesteld wordt om de hoogte van de langdurigheidstoeslag naar beneden bij te stellen. Dit levert een ton besparing op. Er zal afstemming plaatsvinden met andere gemeenten en/of benchmarkgegevens.

We houden wel de termijn van 36 maanden in stand. De mogelijkheid om deze op te rekken naar 60 maanden wordt niet voorgesteld.

Werken binnen de financiële kaders van de WWnV (€ 1.000.000)

Van het Rijk worden specifieke uitkeringen ontvangen voor het verstrekken van bijstand (uitkeringen) en voor het realiseren van arbeidsparticipatie (participatiefonds). Vooral op de middelen voor participatie wordt sterk gekort door het Rijk. De korting bedraagt enkele miljoenen.

Er wordt sterk gestuurd op het doelmatig inzetten van de middelen voor arbeidsparticipatie. Zo min mogelijk instroom en zo stevig mogelijke uitstroom is het motto. Daarom zijn maatregelen genomen om de ID-banen af te bouwen en partners in te schakelen die daadwerkelijk tot uitstroom van mensen uit de bijstand kunnen zorgen. Op basis van de prestatiecontracten die hierbij worden gehanteerd verwachten wij dat het aantal mensen met een uitkering met 100 zal dalen in 2013. Daarnaast wordt door het toepassen van de nieuwe huishoudtoets ook een daling van 100 verwacht.

De daling van in totaal 200 bijstandsklanten betekent dat bij gelijkblijvende rijksmiddelen vanaf 2014 binnen het budget gewerkt kan worden. De overschrijding van € 2 miljoen is dan weggewerkt.

Het doelmatiger inzetten van het participatiebudget betekent ook dat vanuit dit budget gestopt wordt met het betalen voor sociale activering. Indien gelden nodig zijn moeten deze komen uit de WMO-middelen.

Deze WMO-middelen zijn beschikbaar voor de bekostiging van hulp bij het huishouden, vervoer, hulpmiddelen ter ondersteuning van mobiliteit en van verhuizing c.q. woningaanpassing.

Jaarlijks hielden we op dit budget geld over. Deze onderbesteding wordt echter jaarlijks lager omdat de druk op de bestedingen door tariefsverhogingen sterk stijgt en omdat de vraag naar voorzieningen door autonome ontwikkeling (vergrijzing) ook stijgt. De onderbesteding maakt onderdeel uit van het totale budget binnen het sociale domein, waarvoor de gemeente in totaliteit in 2011 5,3 miljoen euro te weinig beschikbaar had. Voor een deel bestaat dit tekort ook in 2012 en daarna nog.

WMO-middelen inzetten voor sociale activering is in dit licht gezien moeilijk.

Anders organiseren promotie van Den Helder (€ 30.000 vanaf 2014)

De promotie van Den Helder kan anders worden georganiseerd. Verregaande samenwerking tussen partijen kan leiden tot een efficiencywinst van € 30.000.

STEDELIJKE VERNIEUWING / BEHEER OPENBARE RUIMTE (€505.000)

De prioriteit ligt in het Stadshart (Schouwburg, Bibliotheek en Stadhuis) in samenhang met de economische ontwikkeling en werkgelegenheid.

Zelfredzaamheid in de wijken, stimuleren van werkgelegenheidstrajecten en onderhoud en beheer in de wijken van voldoende kwaliteit zijn de randvoorwaarden voor het kunnen realiseren van de ambities.

Inzetten DOB-methode voor onkruidbestrijding (€ 200.000)

Binnen de gehele gemeente kan voor de onkruidbestrijding gebruik worden gemaakt van de DOB-methode (Duurzaam Onkruid Beheer). De DOB-methode heeft als kenmerk dat met een minimum aan chemische bestrijdingsmiddelen een optimaal resultaat wordt behaald.

Beheer rotondes uitbesteden aan bedrijven (€ 10.000)

Het uitbesteden van het beheer van de rotondes aan gespecialiseerde bedrijven is naar verwachting goedkoper dan het zelf blijven uitvoeren van deze taak.

Beperken advisering Welstandscommissie en cie Ruimtelijke kwaliteit (€ 20.000)

Bij de actualisatie van de welstandsnota wordt gestreefd naar minder regeldruk en prioriteitstelling. In dat kader wordt bezien of deze besparing mogelijk is.

Onderhoudsniveau civiele kunstwerken verlagen (€ 75.000)

Het onderhoudsniveau van civiele kunstwerken (bruggen) kan worden verlaagd. De kwaliteit blijft hetzelfde en de veiligheid blijft gegarandeerd. Het beheer en onderhoud wordt op een andere manier vormgegeven.

Buurt- en representatief groen (€ 200.000)

Het is mogelijk om de kwaliteit van de gemeentelijke groenvoorziening te verlagen. De ruimte tussen het huidige kwaliteitsniveau en het minimale is in geld uitgedrukt € 1,2 miljoen. Een dergelijke verlaging stellen wij niet voor, dit past niet in de ambitie van een voldoende kwaliteitsbeeld in de wijken van de woonomgeving.

Wij achten het wel verantwoord om € 200.000 te bezuinigen op de groenvoorziening waarbij andere manieren van werken als werkgelegenheidsprojecten, maatschappelijk aanbesteden op basis van meer zelfredzaamheid en verantwoordelijkheid in de wijken kunnen worden ingezet.

ZORGZAME SAMENLEVING (€ 400.000)

Een goed basisvoorzieningenniveau is de basis voor een zorgzame samenleving. Dit basisniveau is ook nodig om een aantrekkelijke stad te blijven om in te werken en te wonen. Daarnaast is het voorzieningenniveau uitermate belangrijk als het gaat om de preventieve werking in de zorgzame samenleving. Voorkomen is beter (en goedkoper) dan genezen.

Vanuit dit perspectief is gekeken naar de subsidies en verstrekkingen.

Een aantal posten draagt naar ons oordeel te weinig bij aan het basisvoorzieningenniveau wat wij voor ogen hebben.

Sociaal raadlieden (€ 100.000 vanaf 2015)

Wij zijn van mening dat er voldoende alternatieven zijn (bonden, belasting, internet) voor de belanghebbenden. Het sociaal raadliedenwerk willen we daarom volledig stoppen per 2015. Op basis van de vorige kadernota was de taak al gehalveerd.

Uitvoering WMO-hulp bij het huishouden en vervoersvoorzieningen (€ 400.000)

Er zijn mogelijkheden om via herindicaties de bestaande indicaties goed te bekijken op nut en noodzaak. Dit levert op termijn naar verwachting een flinke besparing op. Er is wel tijd en ruimte nodig om dit te kunnen realiseren.

Volgens ons is deze taakstelling realiseerbaar, mits de uitvoering op basis van bestuurlijke besluitvorming in gang gezet kan worden. Dit kan op basis van de vaststelling van de Kadernota.

ZOEKRICHTINGEN

De volgende zoekrichtingen worden verder uitgewerkt:

Vervroegd aflossen investeringen

Overtollige middelen die vrijvallen kunnen worden gebruikt om investeringen met maatschappelijk nut vervroegd af te lossen. Vervroegd aflossen leidt tot structurele ruimte in de begroting omdat de komende jaren de aflossing komt te vervallen.

Investerings met maatschappelijk nut zijn bijvoorbeeld de aanleg van wegen.

Overtollige middelen zijn aanwezig als de algemene reserve hoger is dan noodzakelijk (hoger dan de minimale omvang op basis van de ratio weerstandsvermogen van 1,25). De prognose van de algemene reserve laat zien dat het overschot gering is, er is geen vrije ruimte als vasthouden wordt aan een minimum ratio van 1,25. Een andere bron van overtollige middelen is de reserve strategische visie. Hierin resteert na 2015 een ruimte van € 10 miljoen waar nog geen bestedingsplan aan ten grondslag ligt.

In totaal kan € 8,7 miljoen aan investeringen vervroegd worden afgelost. Dit levert een structureel begrotingsvoordeel op van € 650.000.

Een risico is dat er geen geld overblijft voor uitvoering van de strategische visie.

Gelijke woonlasten

Het college vindt het belangrijk dat de woonlasten niet stijgen in tijden dat inwoners en bedrijven de broekriem al aan moeten halen. De woonlasten blijven daarom gelijk (alleen de prijsinflatie wordt in het tarief verrekend).

Dit uitgangspunt biedt de mogelijkheid om binnen belastingen te schuiven. De mogelijkheden hiervoor worden uitgewerkt en aangeboden bij de begrotingsbehandeling in het najaar.

Bedrijfsvoering

De kleinere en flexibele organisatie waaraan wordt gewerkt levert financiële en/of kwalitatieve voordelen op.

Het centraliseren van de inkoop, het normeren van de overhead op 30% van de uitvoerende taken, het optimaliseren van de treasury, het actief zoeken naar subsidie- en innovatiefondsen en processen vernieuwen zijn initiatieven die eerst een inspanning vergen maar daarna profijt opleveren.

De kleinere organisatie krijgt vorm door opschaling en samenwerking, er loopt een groot aantal initiatieven en onderzoeksrichtingen:

- o Regionaal veiligheidshuis
- o Regionale UitvoeringsDienst (RUD)
- o Regionale sociale dienst
- o Samenwerking Brandweer / veiligheidsregio
- o Verzelfstandiging havenbedrijf
- o Shared service center ondersteunende diensten Noord Holland Noord
- o Belastinghuis

De ontwikkelingen in de bedrijfsvoering leveren ook financieel voordeel op.

Dit moet ook want op personeelskosten en inkoop moeten de komende jaren nog miljoenen worden bezuinigd. Innovatie, afslanking en begrotingsdiscipline zijn nodig om dit te realiseren.

Op termijn kunnen aanvullende financiële voordelen worden behaald.

Dienstverlening brandweer

Op dit moment wordt de effectiviteit en efficiency binnen de brandweerorganisatie onderzocht. Hierbij worden ontwikkelingen zoals: modernisering brandweer, samenwerking brandweer Texel (koude taken) en samenwerking Marinebrandweer, betrokken. De effecten hiervan zijn nu nog niet concreet in beeld te brengen maar zullen bij de begrotingsbehandeling expliciet worden gemaakt.

Bij de brandweer zijn er mogelijkheden om de kazerne beter te benutten, ruimte kan worden verhuurd of opgevuld door andere organisatie onderdelen. Dit komt het rendement van het gebouw ten goede.

Helderse Vallei

De Helderse vallei is een prachtige voorziening voor onze inwoners en toeristen. Wij dragen daar als gemeente jaarlijks wel € 700.000 per jaar aan bij. In het land zijn soortgelijke voorzieningen waarbij andere partners (Natuurmonumenten, sponsors) participeren waardoor de gemeentelijke bijdrage veel lager is, bij ons is de balans anders.

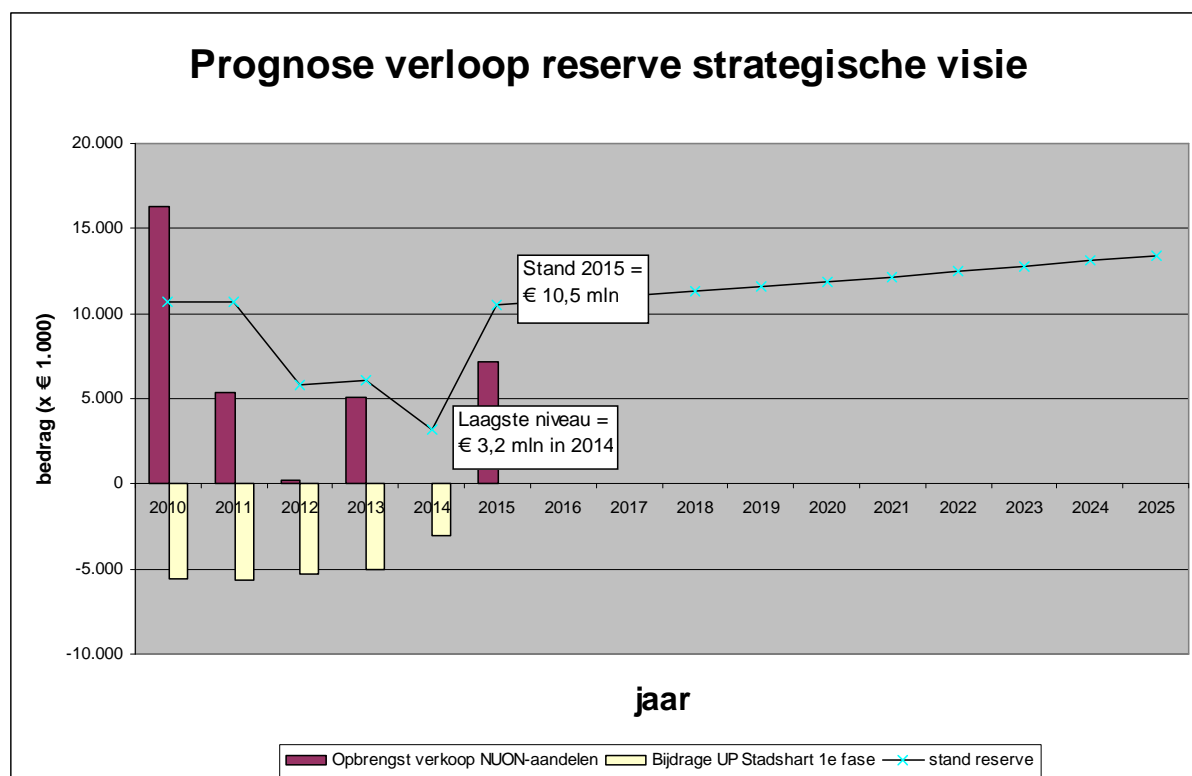
Wij stellen voor in gesprek te gaan met de Helderse Vallei om de mogelijkheden van participatie met andere partijen te onderzoeken.

Clustering museale en nautische activiteiten Willemsoord

De entourage van en activiteiten in de museumhaven dragen sterk bij aan een positief imago van de stad en geven een accent aan de levendigheid en de verbinding van Den Helder aan de zee. Wij onderzoeken of en zo ja op welke wijze wij nog meer rendement uit de diverse activiteiten van de museale en nautische organisaties kunnen genereren. Wellicht kan hiermee ook een financiële bijdrage aan het bereiken van begrotingsevenwicht worden geleverd.

3.2 Beoordeling reserves en voorzieningen

De reserves en voorzieningen zijn vorig jaar volledig beoordeeld. Daarom is volstaan met het in beeld brengen van het verloop van de reserve strategische visie. Het bestedingsplan van deze reserve is gebaseerd op de besluitvorming over het UP Stadshart 1^e fase. Na 2015 resteert er € 10 miljoen in deze reserve.

3.3 Weerstandsvermogen

3.3.1 Ontwikkeling weerstandsvermogen

De ontwikkeling van de algemene reserve wordt in onderstaande tabel afgezet tegen het benodigd weerstandsvermogen. Het benodigd weerstandsvermogen is gebaseerd op de risico's uit de paragraaf weerstandsvermogen in de (voorlopige) jaarrekening 2011.

(bedragen x € 1 miljoen)			
Ontwikkeling Algemene Reserve	Werkelijk 2011	Prognose 2012	Prognose 2013
Saldo algemene reserve	25,22	25,48	23,06
Resultaat jaarrekening			
Resultaat na bestemming 2010	-4,00		
(voorlopig) resultaat na bestemming 2011		0,14	
Voorstellen tot resultaatbestemming	-0,75	-0,64	
Mutaties toevoegingen			
Geraamd terugverdieneffekt UBM 1 en UBM 2	0,24		
Rentetoevoeging aan reserve	1,25	1,00	1,00
Besluit aanvulling algemene reserve	0,50		
Mogelijke opbrengst verkoop vastgoed		0,20	0,20
Resultaat beoordeling bestemmingsreserves	5,15		
Mutaties onttrekkingen			
Resultaat 2011		-0,62	
Voorstellen tot resultaatbestemming			
Onttrekking achterstalling onderhoud	-0,88		
Onttrekking havenontwikkeling	-0,24		
Sporthal Marsdiepstraat	-0,05		
Onderwijscluster Pasteurstraat	-0,96		
Vorming egaliseringsreserve parkeerexploitatie		-2,50	
Totaal mutaties	0,26	-2,42	1,20
Prognose Algemene Reserve 31-12	25,48	23,06	24,26
Benodigd weerstandsvermogen met norm 1,25	22,45	22,45	22,45
Verschil	3,03	0,61	1,81
Ratio weerstandsvermogen	1,42	1,28	1,35

Het resultaat in 2011 is nog voorlopig van aard. De jaarrekening 2011 is ten tijde van het opmaken van de kadernota nog niet definitief.

De uitkomsten laten zien dat de ratio weerstandsvermogen boven de norm van 1,25 blijft.

4. Technische uitgangspunten voor de begroting 2013

4.1 Inleiding

In de kadernota worden de technische uitgangspunten voor de totstandkoming van de begroting 2013 opgenomen. De uitgangspunten worden verwerkt in de begroting van 2013 en gebruikt voor de actualisering van het meerjarenperspectief 2014-2016.

4.2 Uitgangspunten begroting 2013

Samenvatting uitgangspunten:

• Loonontwikkeling	1,75%
• Prijsontwikkeling	1,50%
• Omslagrente	4,00%
• Rentetoevoeging aan reserves en rente grondexploitatie	4,00%
• Subsidies gesubsidieerde instellingen	1,70%
• Gemeentelijke heffingen (m.u.v. rioolrecht)	1,625%

Ontwikkeling loon- en prijsniveau

Bij de ontwikkeling van het loon- en prijsniveau worden de ontwikkelingen binnen de gemeente aan de ene kant en bij de gemeenschappelijke regelingen en gesubsidieerde instellingen aan de andere kant onderscheiden.

Loonontwikkeling

De looptijd van de CAO gemeenten loopt van 1 juni 2009 tot 1 juni 2011. De VNG en de bonden zijn op 1 februari 2012 niet tot een akkoord gekomen voor de CAO gemeenten.

Om een inschatting van de ontwikkeling van de loonkosten te kunnen maken is gebruik gemaakt van de ramingen van het Centraal Plan Bureau (CPB) op 20 maart 2012.

Voorgesteld wordt in de begroting 2013 en de meerjarenraming 2014-2016 uit te gaan van een loonontwikkeling van 1,75 % opgebouwd uit:

• incidentele loonontwikkeling (periodieken, gratificaties e.d.)	0,75%
• sociale lasten / autonome loonontwikkeling CAO	1,00 %
• totaal loonontwikkeling	1,75 %

Prijsontwikkeling

Op basis van de CPB-ramingen wordt een **prijsontwikkeling verwacht van 1,50 %** (prijsontwikkeling van het Bruto Binnenlands Produkt).

Gesubsidieerde instellingen

Bij de gesubsidieerde instellingen is er sprake van een 80/20 verhouding tussen loongevoelig en prijsgevoelig deel van de uitgaven. Op basis van de 80/20 verhouding komt de loon/prijsontwikkeling voor 2013 uit op 1,70%.

Gemeenschappelijke regelingen

Conform de uitgangspunten wordt de gemeentelijke bijdrage geïndexeerd met 2,275% . Dit op basis van een verhouding van 70/30 tussen loon- en prijsgevoelige elementen ($70\% \times 2,5\% + 30\% \times 1,75\%$). De gemeenten houden de mogelijkheid om in het voorjaar 2012, bij extra bezuinigingen van het Rijk, dit alsnog door te vertalen naar de gemeenschappelijke regelingen.

De bestuurlijk verstrekte bezuinigingsopdracht voor de Gemeenschappelijke Regelingen gaat uit van een fasering van 7,5% in 2013 en 10% in 2014. De te nemen maatregelen zijn vanaf 2013 door de Gemeenschappelijke Regelingen afzonderlijk gepresenteerd en wordt als onderdeel van de begroting uitgedrukt in een vermindering van de gemeentelijke bijdrage.

Gemeentelijke heffingen

Met als uitgangspunt een 50/50-verhouding tussen loongevoelig en prijsgevoelig deel van de gemeentelijke uitgaven bedraagt het gemiddelde inflatieniveau voor 2013 tot en met 2016 1,625 %. Ten aanzien van de belastingtarieven merken we in het algemeen op, dat deze een trendmatige stijging moeten ondergaan om te voorzien in de dekking van loon- en prijsstijging. Met ingang van 2013 geldt hiervoor het gemiddelde inflatiepercentage van 1,625 %.

Voor de rioolheffing geldt dat op grond van het beheersplan de trendmatige aanpassing voor loon- en prijsstijgingen verhoogd wordt met het in het Gemeentelijk Rioleringsplan aangegeven percentage om tot een kostendeekkende exploitatie te komen.

Rente kapitaalmarkt

In het kader van de Verordening ex artikel 212 van de gemeentewet betreffende het financieel beheer van de gemeente is er voor gekozen een omslagrente te hanteren. Voor de begroting 2013 wordt voorgesteld om uit te gaan van een omslagrente van 4,0 %. Dit percentage wordt dan als uitgangspunt voor de berekening van lasten van (toekomstige) investeringen worden gebruikt. Het percentage van 4,0% geldt ook als uitgangspunt voor de rentetoevoeging aan reserves en de doorberekening van rente aan het grondbedrijf.

Formatie

De raming van de personeelslasten wordt gebaseerd op de verwachte toegestane bezetting in 2013. Peildatum voor het bepalen van de toegestane formatie is januari 2012. De besluitvorming over de bezuinigingen op personeel zullen hierop worden gemuteerd.